

"גם צריך כל אדם לדבר עם חברו" - בני החבורה בין פסח לעצרת

בחג היצירה של עם ישראל - חג החירות - מוגדר כבר המבנה הרצוי לביצוע העבודה - מבנה החבורה, כלשון הרמב"ם:

משנה תורה לרמב"ם, הלכות קרבן פסח, פרק ב' הלכות א'-ב'

אין שוחטין את הפסח אלא למנויו, שנאמר: "תכוסו על השה", מלמד שמתמנים עליו כשהוא חי, ואלו המתמנים על הפסח הם הנקראים "בני חבורה". יחיד ששחט את הפסח לעצמו כשר, והוא שיהיה ראוי לאכול את כולו, ומשתדלין שלא ישחט לכתחלה על יחיד שנאמר: "יעשו אותו". מהי המשמעות של המילים: "והם הנקראים בני חבורה"? מדוע?

הרב שג"ר מתייחס למבנה החברתי המורם מעל היחיד בנוגע לפסח:

זמן של חירות, הרב שג"ר

הטעם לחברותיות ולקהילתיות הוא באופי של סעודת הסדר כסעודת ברית. אופי זה מתבטא בהכרזת התורה 'זאת חקת הפסח כל בן נכר לא יאכל בו' (שמות יב) ובהצבת התנאי שרק הנימול בבשרו רשאי להצטרף אליה. הברית איננה יכולה להתממש ביחיד אלא בחבורה ובמשפחה, משום שהמסורת והברית לא שייכות ליחיד אלא לקהילה. לכן נאמר בפסוק המכוון של קבלת עול מלות שמים 'שמע ישראל' – כיוון שהברית איננה ענין של זהות פרטית אינדיווידואלית אלא של הקהילתיות. מהי המסורת, לפי הרב שג"ר?

מחג הפסח נעבור לחג מתן תורה. מבנה החבורה בלימוד תורה נמצא בכל מיני ספורים. חבורה מפורסמת היתה חבורתו של רשב"י המוזכרת בחלק מספר הזוהר – האידרא רבא. רשב"י הגדיר את החבורה – "אנן בחביבותא תליא מילתא". אחד האירועים המוזכרים הוא תיקון ליל שבועות של החבורה עליה מספר רשב"י:

זוהר, חלק א' ח.

והיה ר' שמעון וכל החברייא מרננים ברינת התורה ומחדשים בדברי התורה כל אחד ואחד מהם והיה שמח ר' שמעון וכל שאר החברייא. אמר להם ר' שמעון אשרי חלקכם משום שלמחר לא תכנס הכלה לחופה אלא עמכם משום שכולם מתקנים תקונים באותו הלילה ושמחים בה. כולם יהיו רשומים וכתובים בספר הזיכרונות והקב"ה מברך אותם בשבעים ברכות ועיטורים של עולם העליון.

האר"י המשיך בדרכו ונמנה גם הוא על חבורה הממשיכה את חבורת רשב"י ומספרת עליה יותר:

שבחי האר"י, פרק י'

גם פעם אחת הלך עם החברים למירון לקבר הרשב"י ואמר להם לחברים חברי במקום הזה ישב הרשב"י עם החברים לסדר האידרא רבה ועדיין רישומו של האור במקום הזה כי כבר נודע שאפילו האור מסתלק תמיד נשאר רישומו של האור במקום ההוא. אחר כך ישב במקום רשב"י והושיב לרח"ו (ר' חיים ויטאל) במקום ר' אלעזר וחכם ר' יהונתן במקום ר' אבא ורח"ו [וחכם ר'] גדליא במקום ר' יהודא ורח"ו יוסף מוגרבי במקום ר' יוסי ורח"ו יצחק הכהן במקום ר' יצחק. כן על דרך זה הושיב שאר החברים במקום שהיו חברי רשב"י... אח"כ למד עם החברים האדרא וגילה להם סודות ורמזים שרמזם הרשב"י באידרא.

ניתן לראות כי חבורת רשב"י הוגדרה על ידי שותפות סוד. האם הסוד מגביל את השותפות בחבורה או שיש לשאוף לחבורה פתוחה? האם צריכה להתקיים אינטימיות? האם אינטימיות מכריחה אליטיזם או מיעוט?

מה יכולים להיות אותם סודות? האם הסוד היה הסיבה לבניית החבורה המצומצמת או תוצאה?

מבנה החבורה של רשב"י והאר"י השפיעו על המחשבה החסידית ועל מבנה הקהילה החסידית.

בני מחשבה טובה, ר' קלונימוס שפירא, ה"אש קודש"

...לאנ"ש האברכים שיהיו רוצים להתחבר יחד לשם יחוד קוב"ה וכנסת ישראל והנני רושם בשבילים בעזרת ה' את הדברים הבאים... ...ראשית ויסוד חברתנו הוא אהבת ישראל ואהבת חברים באופן היותר חזק... לזאת התחברנו יחד למצוא אמצעים מתאימים לנמוכי רוח כמונו וכולנו יחד נעבוד יחד באמצעים אלו את ה' אחד

המרכיב המרכזי בבניית החבורה הוא אהבה ודיבוק חברים.

ובדומה ניתן למצוא גם אצל ר' נחמן מברסלב:

ליקוטי מוהר"ן קמא, תודה ל"ד

גם צריך כל אדם לדבר עם חברו ביראת שמים כדי לקבל התעוררות בלבו מהנקדה שיש בחברו יותר ממנו כמו שקתוב: "ומקבלין דין מן דין". כי בזה הבחינה שיש בחברו יותר ממנו זאת הבחינה הוא בחינת נקדה וישם בהנקדה הזאת שורה האהבה... כי למשך את כל העולם לעבודתו לעבדו שכם אחד וכלם ישליכו אלילי פספס וזתפלו אל השם יתברך לבד - זה הדבר נעשה בכל דור ודור, לפי השלום שבדור. כי על ידי השלום שיש בין בני האדם והם חוקרים ומסבירים זה לזה האמת על ידי זה משליך כל איש את שקר אלילי פספו ומקרב את עצמו להאמת... ואי אפשר לבוא לבחינת שלום אלא על ידי הארת פנים...

אצל ר' נחמן ניתן למצוא את הדיבור כמרכיב מרכזי בבניית החבורה. האדם הבודד, המדבר עם עצמו, מאבד דרכו אל האמת, וזקוק לחיפוש המשותף של החבורה. לדיבור ממשי של חבורה, יש אף ממד נוסף.

מלאכי, ג' ט"ו

אז נדברו יראי ה' איש אל רעהו ויקשב ה' וישמע ויכתב ספר זכרון לפנניו ליראי ה' ולחשבי שמו

לדבריהם של יראי ה' איש אל רעהו – הקב"ה מקשיב, שומע ואף כותב את דבריהם לפניו, בספר זיכרון. הקב"ה יושב ביניהם ומקשיב. התיאור של הנביא מלאכי הופך את החבורה מתופעה חברתית לזירה להתרחשות דתית. ההתרחשות המדוברת בין בני חבורה הופכת ברגע לנצחית. לחלק מספר הזיכרונות של הקב"ה, למרכיב בסיפור שלו - התורה.

ובשילוב בין לימוד תורה חזרה לפסח, נזכור כי גם בפסח ישנו דיבור בקבוצה - ההגדה:

זמן של חירות, הרב שג"ר

היציאה מגלות לחירות הנה כינון האחוה והיכולת לשוחח עם האחר, והדבר מודגש בטיבו של סיפור ההגדה, המתנהל כשיח. מצוות הסיפור היא דרך הצגת שאלה ותשובה – אפילו היחיד המספר לעצמו חייב לשאול את השאלות ולענות עליהן, ובכך להעניק לקריאתו צביון של שיח.

ליקוט המקורות מבוסס על שיעור של הרב דב זינגר.